

عنوان مقاله:

چیستی و کارکردهای مذاق شریعت

محل انتشار:

فصلنامه فقه و اصول، دوره 43، شماره 1 (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 37

نویسندگان:

ابوالفضل علیشاهی قلعه جوقی - دانش آموخته ی دکترای فقه و مبانی حقوق دانشگاه فردوسی مشهد، عضو هیات علمی دانشگاه یاسوج

حسین ناصری مقدم - دانشیار گروه فقه و مبانی حقوق دانشگاه فردوسی مشهد

خلاصه مقاله:

واژه ی مذاق در ترکیب اضافی مذاق شریعت یا مذاق شارع و مانند آن، قریب به دو سده است که در لسان فقیهان و اصولیان امامی به کار می روند، ولی هیچ گاه تعریف گویایی از آن، ارایه نشده است و همین نکته باعث شده تا این واژه که کاربرد وسیع و مهمی در عرصه-ی استنباط دارد، مفهوما و مصداقا دچار ابهام و ایهام گردد. دغدغه این بوده است که از راه های شرعی معتبر به استنباط احکام بپردازند و گاه از ادله ی خاص و در جاهایی از ادله ی عام بهره گیرند. آن ها به این دو گونه دلیل، بسنده نکرده و از ویژگی ها، شیوه ها و رفتارهای شارع در قانون گذاری، اصولی فراتر از قوانین، به دست آورده که هرچند در دو دسته ی پیشین، دلیلی را بر حکمی، نیافته، ولی به گونه ی یقینی، به اثبات و یا نفی آن، باور پیدا کرده اند. آن اصول را نه از تک گزاره ها، بلکه از مجموعه ی احکام یافته اند و نام مذاق شریعت را بر آن نهاده اند. در این نوشتار تلاش شده است تا پیوستگی اصطلاح مذاق شریعت با مفاهیم پردیرینه که در لسان شریعت و کتاب-های فقیهان پیشین وجود دارد به اثبات برسد. همچنین ضمن نقل و نقد دیدگاه هایی که در مذاق شریعت وجود دارد (مانند: ارتکاز شریعت، مصالح عام و سیاقات کلام)، تعریفی تازه از آن ارایه شده و در انجام سخن، به کارکردهای مذاق شریعت در فرآیند استنباط پرداخته شده است.

کلمات کلیدی:

مذاق، شرع، فقه، مصلحت، احتیاط، عادت، داب، ارتکاز، سیاق

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/629327>

